

Raadsinformatiebrief

Aan Raad
Portefeuillehouder Janneke van den Hout
Onderwerp Gezamenlijke aanpak opvang ontheemden regio Hart van Brabant
Datum 11-07-2023

Kennisnemen van

1. De samenwerking en bijbehorende uitgangspunten die gezamenlijk zijn vastgesteld door de regionale regie tafel (RRT) in de regio Hart van Brabant.
2. De opvangopgave en realisatie voor de regio Hart van Brabant.

Inleiding

De situatie in het overvolle aanmeldcentrum in Ter Apel is onhoudbaar. Er zijn in het hele land onvoldoende opvangplekken om asielzoekers op te vangen. Op basis van de laatste asielprognoses van het ministerie van Justitie en Veiligheid is berekend dat er eind dit jaar 77.100 opvangplekken voor asielzoekers nodig zijn. Het Rijk roept iedere gemeente op om, vooruitlopend op de Spreidingswet, invulling te geven aan de opgave die iedere provincie (provinciale regietafel (PRT)) ontving. Het is de bedoeling dat iedere provincie deze opgave realiseert. Dat mag op korte termijn met inzet van (crisis)noodopvang, maar moet op de langere termijn zijn ingericht met duurzame opvangplekken. Parallel aan de opgaven rondom asielopvang loopt het vraagstuk voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Op basis van de laatste instroomprognoses van het ministerie van Justitie en Veiligheid is berekend dat er eind dit jaar 90.000 opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne nodig zijn.

In de regio Hart van Brabant slaan we de handen in een om deze opgave samen mogelijk te maken.

Informatie

Wij werken samen binnen Hart van Brabant

Om voldoende kwalitatief goede, duurzame, flexibele en uitvoerbare opvang en huisvesting te realiseren richtte de gemeenten in Hart van Brabant op 5 april jongstleden de Regionale Regietafel (RRT) Hart van Brabant op. De RRT richt zich op alle opvang- en huisvestingsvraagstukken van opvang tot integratie rondom de doelgroepen: asielzoekers (incl. alleenstaande minderjarige ontheemden (AMV)), vergunninghouders, ontheemden uit Oekraïne en uitgeprocedeerde asielzoekers.

Uitgangspunten

De RRT sprak op 16 mei jongstleden uit zich te committeren aan de districtelijke samenwerking én daarbij te acteren 'als ware één gemeente'. Om te komen tot een passend opvanglandschap waarbij gemeenten zowel financieel als in opvangplekken evenredig bijdragen, werken gemeenten intensiever samen. De RRT stemde in met onderstaande uitgangspunten;

1. Hart van Brabant pakt onderstaande opgaven collectief aan, als ware één gemeente:

- a. Duurzame flexibele asielopvang (incl. AMV);
 - b. Het inrichten van een passende lange termijn opvang voor Oekraïners;
 - c. Structureel voldoen aan de taakstelling statushouders (incl. AMV);
 - d. Passende huisvesting van grote gezinnen statushouders.
2. Gemeenten wachten daarbij de komst van de Wet 'gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen' – kortweg de spreidingswet – niet af en bereidden zich in 2023 als ware één gemeente voor op de aanvullende opgaven zoals aangekondigd door het Rijk. Gemeenten houden daarbij rekening met een toename van het capaciteitsbesluit van het COA van 77.100 naar 100.000 en een toename van de inspanningsverplichting rondom de opvang van ontheemden uit Oekraïne van 90.000 naar 105.000.
 3. Gemeenten leveren een uiterste inspanning om de eigen gemeentelijke taakstellingen voor 100% te behalen en voldoen in 2023 minimaal aan 60% van de eigen gemeentelijke taakstellingen.
 4. Gemeenten dragen zowel in het realiseren van opvangplekken als de aanpalende sociaal-maatschappelijke (zie onder i.) en financiële aspecten bij aan het collectief.
 5. Verevenen van de opgaven is mogelijk. Op het moment dat een gemeente mogelijkheden ziet om meer opvangplekken voor asielzoekers of ontheemden uit Oekraïne te realiseren dan de gemeentelijke opgave, kan die gemeente in de RRT afspraken maken om dit te verevenen met opgaven op de andere doelgroepen zoals genoemd onder a. Hiermee creëren gemeenten meer flexibiliteit in de oplossingsmogelijkheden.
 - a. voor het verevenen van de opgaven rondom asielzoekers en ontheemden uit Oekraïne maken gemeenten geen gebruik van een hard rekenkundig model waarbij mensen worden gezien als een kostenpost. Één opvangplek voor ontheemden uit Oekraïne staat gelijk aan één asielplek.
 - b. voor het verevenen van de 'opvang' opgaven rondom statushouders moet sprake zijn van een tussenvoorziening waarbij de betreffende gemeente tijdelijke opvang beschikbaar stelt aan alle Hart van Brabant gemeenten.
 6. Gemeenten realiseren kwalitatief goede, duurzame, flexibele en uitvoerbare opvang en huisvesting en hebben daarbij als collectief doorlopend oog voor aanpalende sociaal-maatschappelijke opgaven waaronder in ieder geval begrepen:
 - a. Onderwijs; de druk op het onderwijs voor nieuwkomers is groot. Op dit moment zijn er al wachtlijsten, waardoor kinderen van statushouders of in de (asiel)opvang geen onderwijs krijgen en zonder dagbesteding thuiszitten.
 - b. Gezondheidszorg (incl. psychosociale ondersteuning); de druk op de huisartsenzorg is groot. Met name bij de vestiging van meer asielopvang en een toenemende instroom van ontheemden uit Oekraïne ligt hier een opgave.
 - c. Participatie door regiobinding- en plaatsing; de begeleiding van statushouders, asielzoekers en hopelijk in de nabije toekomst ook van ontheemden die nog in de opvang zitten, naar werk vraagt om meer aandacht. We werken toe naar een toewijzing als pilotregio door ministerie van SZW om bij vestiging in regio te mogen werken, ongeacht status en fase van inburgering.
 7. Voor de uitruil van statushouders en de 'huisvestingsopgaven' wordt vóór 01-09-2023 een voorstel tot het ontwikkelen van een matchingstafel uit. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om het uitruilen van de huisvesting van één groot gezin voor 2 kleinere gezinnen. De taakstelling van gemeenten rondom de huisvesting van statushouders valt buiten de

- (sub)regionale 'verevening'. Gemeenten kunnen hier zoals staande in voorgenoemd voorbeeld onderling afspraken over maken.
8. Gemeenten blijven individueel aanspreekbaar op de realisatie van hun eigen opgave en de gemaakte afspraken in de RRT.
 9. Monitoring van de opgaven binnen Hart van Brabant ligt bij de RRT.
 10. Iedere gemeente stelt/wijst één projectleider/programmamanager aan die aanspreekpunt voor de gemeente én onderdeel is van het adviseursteam van de RRT.

De opvangopgave van regio Hart van Brabant is inzichtelijk gemaakt

In de loop van 2022 stokte de asielketen door de instroom van asielzoekers na de coronapandemie (mede door gezinshereniging), de afgeschaalde opvanglocaties, de verminderde doorstroom van vergunninghouders, de beperkte beschikbaarheid van woningen en de beperkte capaciteit bij de afgeschaalde IND en het COA. In februari 2022 zorgde de oorlog in Oekraïne voor een instroom van Oekraïners. De vraag naar opvangplekken voor deze groep oversteeg de vraag naar opvangplekken van asielzoekers. Het kabinet schaalde in juni jl. op naar een nationale crisisstructuur voor de asielopvang waarbij alle veiligheidsregio's werden gevraagd om de crisisnoodopvang (CNO) te realiseren. Op dit moment levert Hart van Brabant vanwege de opening van crisisnoodopvang en noodopvang 449 (tijdelijke) asielplekken méér dan haar taakstelling op 1 januari 2024. Met afname van crisisnoodopvang en noodopvang levert Hart van Brabant 184 reguliere asielplekken méér dan gevraagd op 1 januari 2024.

Opvang ontheemden Oekraïne zal waarschijnlijk verlengd worden

Voor de Oekraïne-opvang kregen veiligheidsregio's in maart 2022 de opdracht om de coördinatie en opvang voor Oekraïners te organiseren. Door de aanhoudende oorlog en de daaruit voortkomende stroom ontheemden is de duur van de opvang tussentijds verlengd naar 14 maart 2024. Voor het zomerreces van 2023 zal naar alle waarschijnlijkheid besloten worden dat de tijdelijke richtlijn met nog een jaar verlengd zal worden naar 4 maart 2025. Op 16 december jl. heeft de staatssecretaris van JenV gemeenten en veiligheidsregio's verzocht om vóór 1 juli 2023 op te schalen van 75.000 naar 90.000 gemeentelijke opvangplekken voor Oekraïners. De staatssecretaris komt uiterlijk 1 juli 2023 terug op het benodigde aantal gemeentelijke opvangplekken per 1 januari 2024. De verwachting is dat het aantal opvangplekken begin of medio 2024 wederom wordt opgeschaald. Zo verwacht Clingendael dat de vraag naar opvangplekken voor Oekraïners uiteindelijk stijgt naar 135.000. Het landelijk verdeelpunt verwacht eind 2023 90.000 plekken nodig te hebben. Het blijft noodzakelijk dat er vanuit het rijk en vanuit Europa zo snel mogelijk een lange termijn aanpak gepresenteerd wordt. Dit is belangrijk zodat gemeenten weten waar ze zich op moeten voorbereiden en voor de Oekraïner zelf, zodat hij/zij weet wat de verwachting is.

Het COA heeft een capaciteitsbesluit genomen waarin staat aangegeven dat het COA 77.100 opvangplekken nodig heeft per 1-1-2024 voor asielopvang.

Hieronder vallen ook 3.660 plekken voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv). Een groot deel van die plekken hebben gemeenten ingevuld door Noodopvang / Crisisnoodopvang (CNO). Iedere gemeente wordt opgeroepen om, vooruitlopend op de Spreidingswet, invulling te geven aan de opgave die iedere provincie (provinciale regietafel (PRT)) heeft ontvangen per brief. Het is de bedoeling dat iedere provincie deze opgave realiseert. Dat mag op korte termijn middels (crisis)noodopvang, maar moet komend jaar worden omgezet naar duurzame opvangplekken. Ook in 2024 voorziet het kabinet een forse toename van het aantal asielzoekers, waardoor het capaciteitsbesluit voor 1 januari 2025 naar verwachting substantieel hoger ligt. Over de exacte

aantallen doet het kabinet nog geen uitspraken; dit volgt pas bij het capaciteitsbesluit komend najaar.

Verdeling van opvangplekken asielopvang

In bijlage 1 staan de opgaven voor de gemeenten in de regio Hart van Brabant.

- Op dit moment levert Hart van Brabant vanwege de opening van crisisnoodopvang en noodopvang 449 (tijdelijke) asielplekken méér dan haar taakstelling op 1 januari 2024. Met afname van crisisnoodopvang en noodopvang levert Hart van Brabant 184 reguliere asielplekken méér dan gevraagd op 1 januari 2024.

- Op dit moment levert Hart van Brabant 1699 van de gevraagde 1728 opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne. Begin juli openen twee locaties waardoor Hart van Brabant 1765 opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne gerealiseerd heeft. Daarmee voldoet Hart van Brabant aan haar deel van de 90.000 landelijke opvangplekken.

In bijlage 2 kunt u lezen hoeveel opvangplekken de regio Hart van Brabant en de individuele gemeenten hebben gerealiseerd. Een aantal zaken zijn hier echter van belang:

1. Na het zomerreces volgt een nieuw capaciteitsbesluit dat naar verwachting rond de 100.000 opvangplekken voor asielzoekers ligt.
2. De Spreidingswet voor asielopvang hanteert een andere verdeelsleutel. De opvangplekken worden enkel op basis van inwonersaantal verdeeld over de provincies en gemeenten. Als dit het geval is krijgt de regio Hart van Brabant een hogere opgave toebedeeld. De prognoses staan in bijgaand document.
3. In de realisatie van de opvangplaatsen binnen Hart van Brabant zijn ook (crisis)noodopvanglocaties opgenomen. Verwacht wordt van iedere gemeente die momenteel een noodopvanglocatie heeft gerealiseerd binnen de gemeente, dat dit wordt omgezet naar een duurzame vorm van opvang.

Tot slot leest u in bijlage 3 wat de opgave voor de regio Hart van Brabant en de individuele gemeenten is, als de capaciteit voor asiel (100.000) en Oekraïne (105.000) wordt opgeschaald. Hierdoor is het voor gemeenten inzichtelijk welke opgaven zij krijgen bij opschaling van de opgaven. De formele verdeling communiceren wij als wij deze van het Rijk ontvangen.

Wat betekent dit voor Goirle?

Opvang Oekraïense ontheemden

We hebben per 1 juli 2023, 5 extra bedden beschikbaar gesteld op een gemeentelijke opvang locatie. Deze zijn nog niet meegenomen in de berekening (zie bijlage 2). Het college heeft 27 juni 2023 ingestemd om een pand aan de Nobelstraat geschikt te maken voor opvang van 12 Oekraïense ontheemden. Deze bedden zullen nog uiterlijk 1 oktober 2023 worden toegevoegd.

Regionale afspraken rondom opvang

In de prognose wordt gesteld dat Goirle onder de 60% zit en dus als eerste aan zet voor het realiseren van opvang bij verhoging van de aantallen. Met bovenstaande acties zitten we ruim boven deze 60%. De komende tijd verwachten we nog meer bedden toe te voegen, waardoor we niet verwachten in 2024 nog aan de slag te hoeven.

Vervolg

Door samenwerking binnen Hart van Brabant komen we tot een evenredige verdeling van asielzoekers en ontheemden uit Oekraïne waarbij gemeenten samenwerken om kwalitatief goede, duurzame, flexibele en uitvoerbare opvang en huisvesting te realiseren op de meest passende locatie.

N.B.:

Gezien de val van het kabinet weten we niet of dit consequenties heeft voor de invoering van de spreidingswet.

Communicatie

Een van de uitgangspunten in het memo is dat de regio Hart van Brabant de opgaven collectief aanpakt, als ware één gemeente. Op deze manier worden dus ook alle colleges en raden gelijktijdig geïnformeerd over de regionale plannen.

Bijlagen

Bijlage 1: Opgave opvang per 1-7-2023

Bijlage 2: Realisatie opvangplekken per 1-7-2023

Bijlage 3: Prognose opgave opvang 2024-2025
